

УДК 330.3

Мостовенко Н.А., к.е.н., доцент
Луцький національний технічний університет
<https://orcid.org/0000-0002-2050-1529>
n.mostovenko@lutsk-ntu.com.ua

Mostovenko N., Phd of Economic Shiences, associate Professor
Lutsk National Technical University
<https://orcid.org/0000-0002-2050-1529>
n.mostovenko@lutsk-ntu.com.ua

ФІНАНСОВИЙ СТАН ЯК ОСНОВА РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ

У статті представлено огляд теоретичних підходів до дефініції поняття «фінансовий стан» та виокремлено ключові аспекти його диференціації. Встановлено та обґрунтовано, що фінансовий стан є ключовою характеристикою для успішної реалізації інвестиційно-інноваційних проєктів, а саме в напрямках прийняття управлінських рішень щодо можливості здійснення інвестицій та впровадження інновацій, виявлення реального фінансового становища, що дозволяє здійснювати стратегічне планування з метою впровадження інновацій та забезпечення можливості залучати зовнішні джерела фінансування інноваційно-інвестиційних проєктів.

Ключові слова: фінансовий стан, інвестиції, інновації, інноваційно-інвестиційні проєкти, фінансування, планування, управління.

FINANCIAL CONDITION AS THE BASIS OF IMPLEMENTATION OF INNOVATION AND INVESTMENT PROJECTS

The financial state of a business entity is rightly considered one of its most important characteristics, and in financial management, financial state management is the main object of research. The problem of managing the financial condition of business entities is not new in financial science, but the related theoretical concepts and practical aspects of implementation are constantly in the field of view of scientists and practitioners. The purpose of the article is to generalize theoretical and methodological approaches to the essence of the concept of «financial condition» and to identify its role in the innovation and investment process. The purpose of the article is to generalize theoretical and methodological approaches to the essence of the concept of «financial condition» and to identify its role in the innovation and investment process. The article presents an overview of theoretical approaches to the definition of the concept of «financial condition» and highlights the key aspects of its differentiation. It was found

that the author's approaches to the definition of the concept of «financial condition» define it as: a system of financial relations; set of indicators; complex concept (complex characteristic); the enterprise's ability to conduct economic activity; the result of the interaction of all elements of the system of financial relations. Two approaches are distinguished, which are used to understand the category «financial condition» - scientific-theoretical and practical-analytical. The study showed that according to any approach (scientific-theoretical or practical) in the interpretation of the concept of «financial condition», the key aspect is the goal (task), for the achievement of which it is necessary to determine the financial condition of the economic entity. It has been established and substantiated that the financial condition is a key characteristic for the urgent implementation of investment and innovation projects, namely in the areas of making management decisions regarding the possibility of making investments and introducing innovations, identifying the real financial situation, which allows for strategic planning with the aim of implementing innovations and ensuring opportunities to attract external sources of financing for innovation and investment projects.

Key words: financial condition, investments, innovations, innovation-investment projects, financing, planning, management.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Не потребує обґрунтування той факт, що інноваційно-інвестиційні проекти реалізують з метою впровадження нових технологій, розробки нових продуктів та послуг, підвищення ефективності виробничих процесів. Зазначені аспекти з позиції представників бізнесу, в кінцевому рахунку, зводяться до забезпечення завдяки інноваційній діяльності їх ринкового успіху, тобто «комерціалізації» профінансованих завдяки інвестиціям результатів наукових досліджень та розробок. А спроможність бізнесу реалізувати свої інноваційні проекти, знаходити під них інвестиції безпосередньо залежить від фінансового стану суб'єкта господарської діяльності. З точки зору доступу до позикових фінансових ресурсів, підприємства із високими показниками фінансового стану отримують такі кошти швидше, часто – з меншими відсотками, оскільки щодо таких позичальників банківські установи резервують менше коштів, що підпадають під механізм формування обов'язкових резервів за активними операціями. Фінансовий стан суб'єкта господарювання справедливо відносять до однієї з найважливіших його характеристик, а у фінансовому менеджменті управління фінансовим станом є головним об'єктом дослідження. Хоча загалом проблема

управління фінансовим станом господарюючих суб'єктів не є новою у фінансовій науці, ряд пов'язаних із нею теоретичних понять та практичних завдань постійно перебуває в полі зору науковців та практиків.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми.

Питання сутності фінансового стану розглядали автори широкого ряду вітчизняних підручників та посібників з фінансового аналізу, зокрема Бедринець М. Д. й Сурженко А. В. (*Бедринець, Сурженко, 2016*), Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. (*Тютюнник, Дорогань-Писаренко, Тютюнник, 2020*); етимологічне та змістове дослідження цього поняття викладене у працях Чепки В. В., Свідерської І. М., Гавриленко Ю. О. (*Чепка, Свідерська, Гавриленко, 2020*), Карачарової К. А., Наливайко Л. В. (*Карачарова, Наливайко, 2016*); аналіз фінансового стану підприємств України та пошук основних напрямів його поліпшення й підвищення показників представлено у дослідженні Валюх А.В. та Зайцева О.В. (*Валюх, Зайцев, 2019*); сутність фінансового стану так і методику його оцінки аналізують Яцух О. О. та Захарова Н. Ю. (*Яцух, Захарова, 2018*) та багато інших дослідників.

Цілі статті. Мета статті полягає в узагальненні теоретичних та методологічних підходів до сутності поняття «фінансовий стан» та виявленні його ролі у інноваційно-інвестиційному процесі.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Зазначимо, що нині існує велика кількість авторських підходів до визначення фінансового стану. Проте, більшість сучасних дослідників притримуються визначення, поданого у колективному підручнику за редакцією професора А. М. Поддєрьогіна: «Фінансовий стан – це комплексна характеристика діяльності підприємства в певному періоді, що відображає ступінь забезпеченості підприємства фінансовими ресурсами, раціональності їх розміщення та ефективного використання з метою своєчасного проведення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями та

здійснення ефективної господарської діяльності в майбутньому» (*Піддєрьогін та ін., 2008*). Серед них, зокрема, відзначимо праці А. В. Валюх та О. В. Зайцева (*Валюх, Зайцев, 2019*), К. А. Карачарової та Л. В. Наливайко (*Карачарова, Наливайко, 2016*), навчальний посібник авторства М. Д. Бєдринєць й А. В. Сурженко (*Бєдринєць, Сурженко, 2016*) та ін.

Дещо відрізняється за змістовим навантаженням визначення, подане авторами В. В. Чепкою, І. М. Свідєрською, Ю. О. Гавриленко: «...фінансовий стан підприємства – це система фінансових відносин, що визначається сукупністю виробничо-господарських факторів та характеризується комплексом показників, що відображають наявність, ефективність розміщення й використання фінансових ресурсів суб'єкта господарювання, а також його конкурентоспроможність та здатність підприємства фінансувати свою діяльність» (*Чепка, Свідєрська, Гавриленко, 2020*). Згадані автори також наголошують на комплексному підході, який слід застосовувати при розкритті змісту фінансового стану. Вітчизняні дослідники А. В. Валюх та О. В. Зайцев також резюмують, що: «...фінансовий стан підприємства – комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських чинників і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів» (*Валюх, Зайцев, 2019*).

Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. також роблять наголос на комплексному підході в розумінні цього поняття, а саме: «Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, що є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, які відображають наявність, розміщення та ефективність використання фінансових ресурсів» (*Тютюнник, Дорогань-Писаренко, Тютюнник, 2020*).

Як економічну категорію визначають фінансовий стан автори посібника під керівництвом професора В. Я. Нусінова: «Фінансовий стан – це економічна категорія, що відображає структуру власного і

позикового капіталу та структуру його розміщення між різними видами майна, а також ефективність їх використання, платоспроможність, фінансову стійкість і інвестиційну привабливість підприємства, його здатність до саморозвитку» (Нусінов та ін., 2016). На нашу думку, притримуючись таких підходів, автори радше відображають способи визначення фінансового стану, а не його зміст. Узагальнення авторських підходів представлено на рисунку 1.

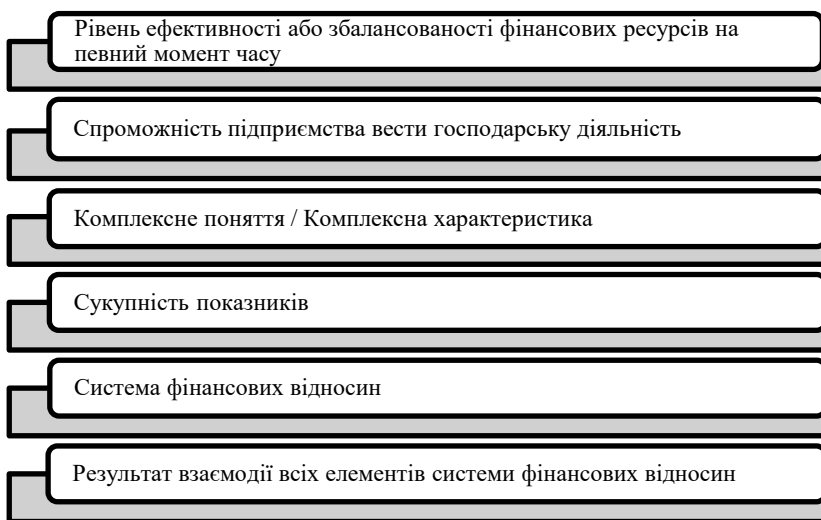

Рис 1. Зведені ключові аспекти авторських підходів до поняття «фінансовий стан»*

*Сформовано автором за джерелами: (Яцук, Захарова, 2018; Чепка, Свідерська, Гавриленко, 2020; Валюх, Зайцев, 2019)

Слід зазначити, що з практичної точки зору, під фінансовим станом підприємства найчастіше розуміють зведену характеристику результатів його господарської діяльності у вигляді балансу. Цей документ, який є частиною фінансової звітності господарюючого суб'єкта, має й відповідну назву – «Баланс (звіт про фінансовий стан)». Метою його складання є

висвітлення бухгалтерської інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату. Як правило, подана в такому вигляді інформація є повною, правдивою та неупередженою, проте має один недолік – вона є статична, і для відображення напрямів змін представлених показників знадобиться аналіз їх динаміки упродовж визначеного періоду. Таким чином, сформувалося два підходи, за якими здійснюється розуміння категорії «фінансовий стан» - науково-теоретичне та практично-аналітичне.

Дослідження показало, що за будь-яким підходом (науково-теоретичним чи практичним) в тлумаченні поняття «фінансовий стан», ключовим аспектом виступає мета, (завдання) задля досягнення якої виникає необхідність визначати фінансовий стан господарюючого суб'єкта.

Науково-теоретичний підхід вбачає під метою визначення фінансового стану розробку та реалізацію заходів зміцнення та нарощення фінансового потенціалу. Це пов'язується з підвищенням рівня прибутковості, що своєю чергою розширюватиме можливості не лише звичайної операційної діяльності, а й забезпечить у перспективі можливості реінвестування у нові інноваційні проекти.

За практичним підходом, визначення фінансового стану – це, насамперед, виявлення динаміки зміни (поліпшення роботи підприємства, стабільність, погіршення роботи), завдяки обчисленню ряду показників, що комплексно його характеризують: майнового стану; фінансової стійкості; ліквідності; ділової активності; рентабельності (прибутковості). Так можна виявити фінансову «реакцію» підприємства на зміни в господарській діяльності підприємства чи впливи зовнішнього ринкового середовища. Таким чином, у результаті визначення фінансового стану управлінський персонал та власники бізнесу отримують необхідний обсяг інформації у вигляді певної системи показників, згрупованих за окремим напрямками фінансової роботи. Ці показники піддаються в подальшому: аналізу, оцінці та інтерпретації з метою формування певних управлінських рішень та розробці заходів.

Висновки. Отже, поняття «інноваційно-інвестиційний проєкт» та «фінансовий стан підприємства» тісно пов'язані,

оскільки здатність підприємства реалізувати інноваційні проекти значною мірою залежить від його фінансового становища.

По перше, комплексна оцінка фінансового стану необхідна для прийняття оптимальних управлінських рішень, в тому числі й для можливості участі у інноваційно-інвестиційному проектуванні. По-друге, деталізована оцінка фінансового стану дозволяє виявити чинники впливу на окремі напрями та ефективність використання фінансових ресурсів, раціональність джерел їх формування, розподіл, тобто усе те, що можна розуміти як досягнення фінансової стабільності. По-третє, достатній (високий) фінансовий стан підприємства забезпечує його ресурсами для інвестицій у нові технології та розробки, сприяючи або реінвестуванню згенерованого прибутку, або залученню ресурсів на кредитній основі за більш вигідними у фінансову сенсі умовами.

По-четверте, рухаючись від зворотного, варто зазначити, що участь у інноваційно-інвестиційному процесі, реалізація проектів підвищує конкурентоспроможність бізнесу, збільшує його ринкову нішу, прибутки та його фінансове становище. Нові, вдосконалені продукти та процеси зменшують витрати та збільшують доходи, що покращує фінансові показники, залучає клієнтів та розширює коло партнерів.

Також варто пам'ятати, що реалізацію інноваційно-інвестиційних проектів слід починати лише після ретельної оцінки усіх можливих ризиків та наслідків для можливого негативного впливу на фінансовий стан.

Список бібліографічного опису

1. Бедринець М. Д., Сурженко А. В. Фінансовий менеджмент у малому бізнесі [текст] навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2016. 352 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Bedrynets_Myroslava/Finansovyi_menedzhment_u_malom_u_biznesi.pdf.
2. Валюх А.В., Зайцев О.В. Аналіз та напрями покращення фінансового стану підприємств України. *Інфраструктура ринку*. 2019. № 28. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/28_2019_ukr/40.pdf
3. Карачарова К. А., Наливайко Л. В. Сутність та особливості управління фінансовим станом підприємства. *Економічний аналіз*. 2016. Т. 23, № 2. С. 126-130. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2016_23\(2\)_19](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2016_23(2)_19).
4. Фінансовий аналіз промислових підприємств : навч. посіб. за заг. ред. проф. В. Я. Нусінова; ДВНЗ «КНУ», МОН України. Кривий Ріг : Вид. Р. А. Козлов, 2016. 511 с.

5. Фінанси підприємств : підручник / Поддєрьогін А. М., Білик М. Д., Буряк Л. Д. та ін.; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 7-ме вид., без змін. К.: КНЕУ, 2008. 552 с. URL: <https://studentbooks.com.ua/content/view/519/54/>

6. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астрая», 2020. 434 с.

7. Чепка В. В., Свідерська І. М., Гавриленко. Ю. О. Фінансовий стан підприємства: теоретичні основи. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 19–20. С. 96–102. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/34393/17_Sv.pdf?sequence=1&isAllowed=y

8. Яцук О. О., Захарова Н. Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія : Економіка і управління. 2018. Т. 29(68), № 3. С. 173-180. UR

References

1. Bedrynets M. D., Surzhenko A. V. Finansovyi menedzhment u malomu biznesi [tekst] navch. posib. K. : «Tsentr uchbovoi literatury», 2016. 352 p. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Bedrynets_Myroslava/Finansovyi_menedzhment_u_malomu_biznesi.pdf (in Ukrainian).

2. Valiukh A.V., Zaitsev O.V. (2019). Analiz ta napriamy pokrashchennia finansovoho stanu pidpriemstv Ukrainy. *Infrastruktura rynku*, 28., 255-262. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/28_2019_ukr/40.pdf (in Ukrainian).

3. Karacharova K. A., Nalyvaiko L. V. (2016). Sutnist ta osoblyvosti upravlinnia finansovym stanom pidpriemstva. *Ekonomichnyi analiz*. Vol. 23, No 2. P. 126-130. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2016_23\(2\)_19](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2016_23(2)_19). (in Ukrainian).

4. Finansovyi analiz promyslovykh pidpriemstv : navch. posib. za zah. red. prof. V. Ya. Nusinova; DVNZ «KNU», MON Ukrainy. Kryvyi Rih : Vyd. R. A. Kozlov, 2016. 511 p. (in Ukrainian).

5. Finansy pidpriemstv : pidruchnyk / Poddierohin A. M., Bilyk M. D., Buriak L. D. та ін.; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Пoddierohin. 7-ме вид., без змін. К.: КНЕУ, 2008. 552 p. URL: <https://studentbooks.com.ua/content/view/519/54/>(in Ukrainian).

6. Tiutiunnyk Yu. M., Dorohan-Pysarenko L. O., Tiutiunnyk S. V. Finansovyi analiz : navch. posib. Poltava: Vydavnytstvo PP «Astraia», 2020. 434 p.

7. Chepka V. V., Sviderska I. M., Havrylenko. Yu. O. (2020). Finansovyi stan pidpriemstva: teoretychni osnovy. *Інвестиції: практика та досвід*, 19–20. P. 96–102. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/34393/17_Sv.pdf?sequence=1&isAllowed=y/ (in Ukrainian).

8. Iatsukh O. O., Zakharova N. Yu. (2018)/ Finansovyi stan pidpriemstva та metodyka yoho otsinky. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho univertsytetu imeni V. I. Vernadskoho*. Seriiia : Ekonomika i upravlinnia. Vol. 29(68), No 3. P. 173-180. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_econ_2018_29_3_35. (in Ukrainian).